

Örökség-szolga: Hegyi-Füstös István

A mögöttünk lévő évtizedek, vagy inkább fél évszázad itt Magyarországon gyakran mutatta egyfajta önkéntes kulturális forradalom vonásait, legalábbis abban értelemben, hogy míg Kínában politikai erőszakkal és szervezeten fosztották meg a kínai lakosságot a régi korok emlékeitől, olykor otthonokba behatolva, nálunk a hagyomány-szakadást, durva kifejezéssel élve: a hagyomány-abortuszt önkéntességgel, pragmatikus érdektelenséggel üzte egy fél ország. Mintha egy újonnan épült, tágas nagy lakásban, melynek mérete többszöröse a réginek, nem találtak volna helyet a falon egy-egy régi festménynek, az elődök fotóinak, hagyományokat hordozó jeleknek, szimbólumoknak. Úgy tűnik, hogy miközben bővültek az élet-lehetőségek, a magyarok csak múltjuk felszámolásával tudták elképzelni a jövő meggyerését. Hogy ez végzetes irányvesztés nem következett be teljesen abban mindenképpen jelentős szerepe volt – és még lesz is hosszú ideig – azoknak, akiket most jobb híján így nevezek: örökség-szolgák.

Hegyi-Füstös István örökség szolga. Önéletrajzát is igen jellemzően kezdi. Igaz, mindent megtudhatunk belőle, amit szükre szabott keretek között tudni kell, - így születése idejét: 1919. június 19. - iskoláit: Gyömrő elemi és polgári, Kőbánya Szent László reálgimnázium, Budapesti Református Teológiai Akadémia, Kecskeméti Református Jogakadémia, Ludovika tartalékos tábori lelkészképző. Megtudhatjuk lelkészi szolgálati helyeit. Gyömrő, majd Budapest különböző gyülekezetei, végül Rákosfalva. Láthatjuk családi életének fontos állomásait: kedves hitvesét Vaczkó Ilonát, a négy gyermekajándékot, sőt azóta unokákat is. Mégis, ő szülőfaluja és ősei dolgaival kezdi, rekonstruálja a családnevek rovásírásos változatát, megfejtí a Füstös családnévhez kapcsolódó ragadványnevet, tájékozdik és örökséget szolgál. S miután 1948-tól a Magyar Rádió külső munkatársa, számos újság és folyóirat rendszeres szerzője, szerkesztője, könyvek írója – rádióműsorokkal, később televíziós műsorokkal is, kiállításokkal, népdaljátékokkal, drámákkal, riportokkal, eredeti felvetésű műsorokkal, cikkekkel, írásokkal, könyvekkel éppen ott, a médiumokban szolgálta a leginkább a magyar örökséget, ahonnan a legtöbb kísértés és készítés is hangzott-érkezett az önkéntes hagyományvesztők felé. Hegyi-Füstös István elsőrendű érdeme abban van, hogy nem engedte a különböző hagyomány-elemeket szétszakítani, izolálni, életvalóságukból kitépni, mint az oly jellemző volt az elmúlt ötven évben, hanem ezek személyes hordozóit is megkereste mindig. Például, kik voltak azok, akik pünkösdöltek, hogyan éltek, mit hittek? Vagy kik őrizték meg a legendát, melyről kiderült, nem is legenda volt, hanem valóság, hogy Rákóczi Ferenc valóban mondott 20 ezer kurucnak szózatot a szülőfaluja határában. S hogy maradt fenn ennek kézirata? Hogyan szólhatott Lehel-kürtje, ha képes még valaki megszólaltatni? S hallhatjuk-e, mi maiak Kossuth Lajos hangját? És még sokakét, akiket látszólag elirigyelt tőlünk a feledés.

Szándékosan jellemzem őt így: örökség-szolga. Munkásságából ugyanis kiderül, hogy nem antikváriusi érdeklődés vezette, amikor nyomába szegődött szóbeszédnek, hagyományoknak, legendáknak, akár, hogy feltárja és bizonyítsa valóság-alapjukat, vagy akár, hogy cáfolja őket. Vagy ha a maga gyönyörűségére is kutatta a feledésre ítélt örökséget, azt mindig megosztotta hallgatóval, olvasóival. Érdeklődésének és fáradozásának célja tehát az volt, hogy az örökségből hagyomány legyen. A kettő között ugyanis különbség van, de ez a különbség mutatja összefüggésüket is. Örökség nélkül nincs hagyomány, hagyományozás nélkül nem jut érvényre az örökség. Az örökség-szolga dolga az, ami a közjogban a közjegyző – értesítéssel lenni, ha örökséghez jutott valaki, s az öröklés folyamatát elindítani. Hegyi-Füstös István egész élettevékenysége ehhez hasonlítható – ez egykoriak, szülőfaluja hú református lakosai, a messze származott rokonok, a protestáns arisztokrácia, a közművelődés nagyjai, a szellem óriásai, egyszóval mind-mind a régi magyarok örökséget hagytak ránk: mindenben örökség van - egy népdalban is, egy mondókában is, egy iskolai demonstrációs tárgyban is, egy kötetbe foglalt prédikációgyűjteményben is, egy politikai deklarációban is, egy-egy eszközben, tárgyi emléken, képen, emlékműben, jelben – a régiek hangjában, arcában, maga valójában. Vegyük hát fel ezt az örökséget, s tegyük hagyománnyá, hogy az utánuk jövők rajtunk keresztül még gazdagabbak lehessenek. Véletlen-e, hogy a most kitüntetett örökség-szolga szívéhez-szávához mindig a gyermekek álltak a legközelebb? Mikor gyermekek voltunk, mi – most pedig gyermekeink és unokáink. Az ő nevükben is hálásan köszönjük érdemes munkáját.